

ارزیابی فاکتورهای موفقیت پروژه در قراردادهای مشارکت عمومی - خصوصی در کشور

ایران

علی اکبری^۱، غلامرضا هروی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی و مدیریت ساخت، دانشکده عمران، دانشگاه تهران

۲- استادیار دانشکده مهندسی عمران، پردیس دانشکده های فنی، دانشگاه تهران

ali.akbari@ut.ac.ir

خلاصه

یکی از راهکارهای مطرح شده به منظور تامین مالی و افزایش کیفیت خدمات در پروژه های زیر بنایی، بکارگیری شیوه قراردادی عمومی - خصوصی می باشد. این نوع قراردادها در کشورهای توسعه یافته بسیار مورد استقبال قرار گرفته و در بسیاری از مواقع با موفقیت همراه بوده است. در ایران نیز در سال های اخیر تعداد معدودی از پروژه های نیروگاهی و آزادراهی با بکارگیری این شیوه، اجرایی شده اند که به علت عدم شناخت کافی قراردادهای مشارکت عمومی - خصوصی با مشکلاتی همراه بوده است. هدف مقاله حاضر شناسایی و ارزیابی فاکتورهای اساسی دستیابی به موفقیت در قراردادهای مشارکت عمومی - خصوصی و ارائه این فاکتورها در یک چارچوب ساختار یافته می باشد. بدین منظور، در ابتدا به شیوه مطالعات نظری عوامل موفقیت در پروژه ها شناسایی می گردد و در گام بعد، به شیوه مصاحبه عوامل شناسایی شده به صورت ساختار یافته ارائه می گردد و در نهایت با بکارگیری ابزار آماری فاکتورها شناسایی شده ارزیابی می شوند. فاکتورهای شناسایی شده می تواند به عنوان یک راهنمای مناسب به منظور دستیابی به موفقیت در اینگونه پروژه به کار گرفته شود.

کلمات کلیدی: مشارکت عمومی - خصوصی، پروژه های زیر بنایی، فاکتور موفقیت پروژه، ایران.

۱. مقدمه

مشارکت بخشهای عمومی و خصوصی^۱، یک قرارداد بلند مدت بین یک سازمان عمومی و نماینده خصوصی می باشد که به موجب آن منابع و ریسک - های پروژه بین طرفین قرارداد تقسیم می گردد و هدف از این قرارداد ها توسعه و یا نوسازی تسهیلات عمومی است. PPP دارای طیف بسیار وسیعی بوده و امروزه بسیاری از کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه برای اجرای پروژه های زیر بنایی خود از انواع مختلف PPP استفاده می کنند. طبق آمار بانک جهانی [1] در ۱۳۹ کشور جهان، استفاده این روش قرار دادی مورد استقبال قرار گرفته است.

اگرچه در بسیاری از پروژه های PPP، به دلیل پیچیدگی قراردادی و عدم توانایی دولت ها و نبود تجربه کافی در این نوع از قراردادها، اهداف تعیین شده به صورت کامل تامین نشده است و حتی در برخی موارد پروژه ها به صورت کامل با شکست روبرو شده اند. اما مزایای بسیار زیاد این روش از قبیل استفاده از توان و سرمایه بخش خصوصی و صرفه جویی در هزینه های ساخت و مشارکت در مدیریت ریسک ها باعث شده PPP همچنان به عنوان یکی از متداولترین شیوه های ساخت پروژه های زیر بنایی در دنیا شناخته شود.

در سال های اخیر بکارگیری PPP در کشورهای در حال توسعه نیز مورد استقبال قرار گرفته است اما به دلیل عدم شناخت کافی از ویژگی های PPP و عدم توجه به شرایط کشورهای در حال توسعه، تعدادی از این پروژه ها با شکست مواجه شده اند. از این رو بررسی عوامل موفقیت می تواند در دستیابی به اهداف پروژه های PPP در کشورهای در حال توسعه بسیار تاثیر گذار باشد. از آنجا که اکثر پژوهش های انجام شده جهت شناسایی عوامل موفقیت در کشورهای توسعه یافته انجام شده است، نتایج حاصل از این پژوهش ها برای کشورهای در حال توسعه مانند ایران می تواند متفاوت باشد از این رو در این مقاله با مطالعه گسترده پژوهش های مشابه و با در نظر گرفتن شرایط کشورهای در حال توسعه، عوامل موفقیت شناسایی شده و با استفاده از پرسش نامه ارزیابی گردیده اند و در نهایت نتایج بدست آمده با نتایج پژوهش های مشابه مقایسه می گردد.

¹ Public Private Partnership (PPP)